IF-P3 RAZVOJ KONCEPTA DIGITALNIH DETERMINANTI ZDRAVLJA

S. Nikić, L. Neškov, I. Stević, J. Branković, A. Milošević Georgiev, D. Krajnović
Univerzitet u Beogradu – Farmaceutski fakultet, Beograd, Srbija

Istorija razvoja koncepta digitalnih determinanti zdravlja može se pratiti od početka 21. veka, kao odgovor na intenzivnu digitalnu transformaciju, primenu digitalnih zdravstvenih tehnologija (DZT) i promene u načinu pružanja zdravstvene zaštite. Cilj je bio predstavljanje razvoja koncepta digitalnih determinanti zdravlja (DDZ), kroz analizu promene pojmovnog određenja. Primenom dokumentacione analize podataka sekundarih izvora na engleskom jeziku, praćeni su relevantni međunarodni dokumenti zdravstvene politike koji su definisali, oblikovali ove faktore i njihov odnos sa socijalnim determinantama zdravlja. Milenijumski razvojni ciljevi Ujedinjenih nacija (2000) prepoznali su ulogu tehnologije u unapređenju kvaliteta zdravstvenih usluga, 2005. godine Svetska zdravstvena organizacija (SZO) pozvala je na razvoj strategija digitalnog zdravlja. Tokom druge decenije 21. veka istraživači ukazuju na to da internet, digitalna pismenost i digitalna povezanost predstavljaju važne determinante zdravlja. Prvi struktuirani koncept DDZ pojavljuje se 2020. godine, dok je 2024. razvijen prvi sveobuhvatni međunarodni okvir SZO. On proširuje koncept socijalnih determinanti zdravlja u digitalno okruženje, definiše DDZ kao skup tehnoloških, društvenih i strukturnih faktora koji oblikuju sposobnost pojedinca da pristupi, koristi i ostvari korist od DZT. Obuhvata individualni, zajednički i strukturni nivo. Koncept naglašava interakciju između pojedinaca, zajednice i zdravstvenog sistema, dok DDZ utiču na kvalitet odnosa kroz povezanost sa inovacijama, obrazovanjem i zdravstvenom jednakošću. Digitalna zdravstvena pismenost u ovom kontekstu se ne posmatra isključivo kao individualna sposobnost, već kao rezultat interakcije DDZ na makro, mezo i mikro nivou. Razvoj koncepta pomerio je fokus sa individualnog na društveni kontekst. Buduća istraživanja treba usmeriti ka razumevanju uticaja DDZ na različite populacione grupe i smanjenju digitalnih nejednakosti.

Zahvalnica

Ovo istraživanje finansiralo je Ministarstvo nauke, tehnološkog razvoja i inovacija Republike Srbije kroz dva ugovora sa Univerzitetom u Beogradu – Farmaceutskim fakultetom, broj 451-03-33/2026-03/200161 i broj 451-03-34/2026-03/200161.

IF-P3 DEVELOPMENT OF THE CONCEPT OF DIGITAL DETERMINANTS OF HEALTH

S. Nikić, L. Neškov, I. Stević, J. Branković, A. Milošević Georgiev, D. Krajnović
University of Belgrade – Faculty of pharmacy, Belgrade, Serbia

History of the concept of digital determinants of health (DDoH) dates back to the early 21st century as a response to intensive digital transformation, implementation of digital health technologies (DHTs), and changes in healthcare delivery. Aim of this paper was to present the development of DDoH through analysis of changes in its conceptual definition. Document analysis of secondary sources in English was used, reviewing international health policy documents that defined and shaped these factors and their relationship with social determinants of health. United Nations Millennium Development Goals (2000) recognized role of technology in improving healthcare quality, while in 2005 the World Health Organization (WHO) called for development of digital health strategies. During the second decade of the 21st century, researchers increasingly identified internet, digital literacy, and digital connectivity as key determinants of health. First structured concept of DDoH appeared in 2020, and in 2024 WHO developed the first comprehensive international framework. It extends social determinants of health into the digital environment and defines DDoH as technological, social, and structural factors influencing individuals' ability to access and use DHTs. Framework includes individual, community, and structural levels, emphasizing interaction between individuals, communities, and health systems. DDoH affect these relationships through links with innovation, education, and health equity. Digital health literacy is not only an individual skill but also a result of DDoH interactions across macro, meso, and micro levels. This shift moves focus from individual to a broader social context. Future research should address DDoH across population groups and reduce digital inequalities.

Acknowledgement

This research was funded by the Ministry of Science, Technological Development, and Innovation of the Republic of Serbia through two grant agreements with the University of Belgrade – Faculty of Pharmacy (Nos. 451-03-33/2026-03/200161 and 451-03-34/2026-03/200161).